Aktualno iz Podnebne pisarne – maj 2026

Maj nas tudi letos ni razvajal. Ledeni možje so prinesli nizke temperature, dež, nevihte, hladno vreme in ponekod celo sneg. Pregovor napoveduje »*Če je velikega travna mokro in hladno, bo jeseni obilno*«. Takšno vreme so nekoč povezovali z napovedjo dobre in obilne jesenske letine, kar se je skozi leta pogosto potrdilo tudi v praksi.

V začetku meseca je bila izvedena **strokovna ekskurzija na Madžarsko** (7.5.), ki je potekala v znamenju izmenjave dobrih praks s področja podnebnega prilagajanja, trajnostnega razvoja in urejanja prostora. Udeleženci so v Sombotelu in Narodnem parku Őrség spoznali primere zelenih in modrih ureditev, trajnostnega upravljanja krajine ter naravovarstvenih pristopov, ob tem pa razpravljali o izzivih podnebnih sprememb, upravljanja voda, kmetijske (kulturne) krajine in ohranjanja biodiverzitete. Članek z ekskurzije najdete na tej strani.

V Novem mestu je SOS s projektnimi partnerji **LIFE4ADAPT** izvedel dvodnevno usposabljanje (19. in 20. 5.), ki predstavlja nadgradnjo aktivnosti **Podnebne pisarne** v SOS. Poseben poudarek je bil namenjen razumevanju podnebnih sprememb, uporabi načela »*da se ne škoduje bistveno*« (DNSH) ter vključevanju podnebnih vidikov v pripravo projektnih vlog. Udeleženci so se seznanili z zakonodajnimi okviri, podatkovnimi orodji in praktičnimi pristopi za pripravo trajnostno naravnanih ter podnebno odpornih projektov. Drugi del usposabljanja je bil namenjen predvsem praktičnim vajam in izmenjavi izkušenj pri uporabi podnebnih presoj v občinskem in regionalnem razvojnem načrtovanju.

Maja sta potekala **dva Podnebna sprehoda**. Prvi je potekal v **občini Novo mesto v** sklopu mednarodnega dogodka županov in predstavnikov občin iz Avstrije, italijanske pokrajine Južna Tirolska, Hrvaške in Slovenije, imenovanega Alpe Adria Cup**.** V starem mestnem jedru so bili odločevalcem predstavljeni ukrepi gostujoče mestne občine na področju prilagajanja na podnebne spremembe, spodbujanja trajnostne mobilnosti ter postopnega umikanja motornega prometa iz mestnega jedra.
Drugi Podnebni sprehod je potekal **na Krasu** (20.5.) **v soorganizaciji občin Komen, Miren-Kostanjevica in Sežana**. Namenjen je zaposlenim v občinskih upravah, regionalnih razvojnih in lokalnih energetskih agencijah. Poseben poudarek je bil namenjen izkušnjam po največjem požaru v zgodovini samostojne Slovenije, obnovi gozda ter preprečevanju novih požarov. Predstavniki lokalnih skupnosti, gasilsko-reševalnih služb in strokovnih institucij so predstavili tudi trajnostne pristope upravljanja z vodo ter razvojne priložnosti, ki jih različni podnebni izzivi prinašajo za kraški prostor in druge dele Slovenije. Udeleženci so skozi terenski ogled spoznavali dobre prakse prilagajanja podnebnim spremembam ter konkretne rešitve **na področju požarne varnosti in upravljanja z vodami**. Celotno novico si lahko preberete na tej povezavi.

Podnebne tematike pa so bile tudi osrednja tema srečanja Kluba županj (28.5.), ki je tokrat potekal v Občini Destrnik. Med drugim je bil na srečanju izpostavljen pomen lokalnih skupnosti pri energetskem prehodu, zlasti na področju biomase, bioplina in geotermalne energije, ki poleg zmanjševanja emisij prispevajo tudi k prilagajanju na podnebne spremembe, saj povečujejo lokalno odpornost in zmanjšujejo odvisnost od zunanjih virov energije.

Gasilska zveza Slovenije je v sodelovanju z Upravo RS za zaščito in reševanje, Skupnostjo občin Slovenije ter Združenjem občin Slovenije organizirala (21.5.) strokovni **posvet o sistemskem financiranju zaščite in reševanja v okviru novega večletnega finančnega okvira Evropske unije ter državnega proračuna Republike Slovenije**. Na posvetu so razpravljali o dolgoročnem financiranju sistema zaščite in reševanja ter krepitvi odpornosti države in lokalnih skupnosti na sodobne varnostne izzive. Na posvetu sta sodelovala predstavnika SOS. Na posvetu so bili izpostavljeni ključni poudarki za nadaljnji razvoj področja zaščite in reševanja. Udeleženci so poudarili potrebo po sistemskem (so)financiranju opreme, infrastrukture ter izobraževanja in usposabljanja, saj so ustrezni pogoji za delo temelj učinkovitega odzivanja ob nesrečah in kriznih situacijah. Posebna pozornost je bila namenjena tudi zagotavljanju dolgoročne podpore gasilstvu in civilni zaščiti, ki predstavljata enega ključnih stebrov varnosti in zaščite prebivalcev.

Pomemben poudarek posveta je bil tudi predlog, da se področje zaščite in reševanja vključi v nacionalne razvojne in pogajalske dokumente novega večletnega finančnega okvira (VFO). S tem bi država zagotovila ustreznejše načrtovanje finančnih virov ter večjo stabilnost pri izvajanju razvojnih in varnostnih nalog. Udeleženci so ob tem izpostavili, da je treba gasilstvo in civilno zaščito jasno opredeliti kot prednostno razvojno-varnostno področje države, saj njuna vloga presega zgolj odzivanje ob nesrečah in pomembno prispeva k odpornosti družbe ter varnosti državljanov.

Obveščeni smo bili, da je Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE) začelo javno **posvetovanje o zasnovi scenarijev novega Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta** (NEPN 2030–2040), ki bo določil ključne usmeritve Slovenije na področju energetike in podnebnih politik do leta 2040 s pogledom do leta 2050. Javnost lahko svoje predloge, mnenja in usmeritve poda do 22. 6. 2026. Gre za prvo od treh faz vključevanja javnosti v pripravo novega NEPN. Dodatne informacije najdete tukaj.

Delimo tudi aktualne **razpisne priložnosti**. Med pomembnejšimi so razpisi za celovito energetsko prenovo občinskih stavb, vzpostavitev obnovljivih virov energije, ukrepe trajnostne mobilnosti, pripravo načrtov parkirne politike ter projekte za krepitev podnebne odpornosti naselij. Sredstva se zagotavljajo predvsem v okviru *Programa evropske kohezijske politike 2021–2027, Podnebnega sklada* ter drugih mehanizmov *MOPE*. Namen razpisov je zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, izboljšanje energetske učinkovitosti, povečanje deleža obnovljivih virov energije ter krepitev odpornosti lokalnih skupnosti na posledice podnebnih sprememb.
Objavljen je tudi *nov razpis programa Obzorje Evropa* (HORIZON-CL5-2026-09), namenjen podpori, raziskavam in inovacijam na področju medsektorskih rešitev za podnebni prehod, trajnostne, varne in konkurenčne oskrbe z energijo ter učinkovite, trajnostne in vključujoče rabe energije. Razpis, ki ga izvaja Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA), razpolaga s skupnim okvirnim proračunom v višini 223,2 milijona evrov. Rok za oddajo projektnih predlogov je 15. september 2026 do 17.00 (srednjeevropski poletni čas). Razpisna dokumentacija s preostalimi informacijami je dostopna na tej strani.

Vljuden opomnik tudi za izpolnjevanje ankete o potrebah, izzivih in priložnostih evropskih mest. Evropska pobuda za mesta (EUI) je objavila anketo o potrebah, izzivih in priložnostih mest oziroma občin, namenjeno strokovnjakom, odločevalcem in drugim

deležnikom. Zbrani odgovori bodo prispevali k oblikovanju evropskih politik in podpornih programov za trajnostni urbani razvoj. **Anketa je odprta samo še do petka, do 5. junija 2026.** Več informacij vam je zbranih tukaj.

V okviru Podnebne pisarne med drugim pripravljamo **novi nabor dobrih praks slovenskih in tujih občin z različnih področij prilagajanja podnebnim spremembam, ki jih bomo zbrali v drugi različici kataloga**. K sodelovanju vabimo občine in organizacije, ki izvajajo projekte ali aktivnosti s področja prilagajanja podnebnim spremembam oz. druge inovativne rešitve, ki bi lahko služile kot navdih in pomoč drugim lokalnim skupnostim pri soočanju s podobnimi izzivi. Če imate primer dobre prakse, vas vabimo, da nas kontaktirate za več informacij preko naših kontaktnih podatkov za prejem dodatnih informacij glede sodelovanja in same priprave predstavitve za katalog. Katalog dobrih praks, ki smo ga pripravili januarja 2026, prinaša pregled navdihujočih primerov s področja prilagajanja podnebnim spremembam. Na voljo je na tej povezavi.

Predstavljamo primer dobre prakse**. Helmond na Nizozemskem** predstavlja enega najbolj inovativnih primerov povezovanja stanovanjske politike, trajnostnega urbanizma in podnebnih ciljev v Evropi. V okviru projekta *Brainport Smart District* nastaja nova trajnostna soseska prihodnosti, zasnovana kot »*living lab*« oz. živi laboratorij, kjer prebivalci niso zgolj kupci nepremičnin, temveč aktivni soustvarjalci podnebno nevtralne skupnosti. Posebnost projekta je, da se prebivalci ob nakupu hiše ali stanovanja zavežejo k izvajanju določenih trajnostnih ukrepov, pri čemer lahko sami izbirajo med številnimi rešitvami s področja energije, vode, mobilnosti, ravnanja z odpadki in skupnostnega bivanja. Med ukrepi so na primer ponovno uporaba sive vode iz tušev za splakovanje stranišč, zbiranje deževnice, souporaba energije in mobilnosti, zelene strehe, skupnostna pridelava hrane ter pametno upravljanje porabe energije in vode. Pomemben poudarek projekta je na krožnem upravljanju z vodo in zmanjševanju porabe pitne vode, hkrati pa je celotna soseska zasnovana tako, da povečuje odpornost na vročinske valove, sušo in ekstremne vremenske pojave. Projekt temelji na aktivnem vključevanju prebivalcev in pozitivni motivaciji za trajnostno ravnanje, zato predstavlja odličen primer, kako lahko občine podnebne politike prenesejo iz strateških dokumentov v konkretno prakso in vsakdanje življenje ljudi. Zanimanje za bivanje v takšni soseski je zelo veliko, kar potrjuje, da so ljudje pripravljeni sprejeti trajnostne spremembe, kadar imajo možnost izbire in občutek soustvarjanja skupnosti. Do več informacij o dobri praksi dostopate tukaj.